



Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

7/19852
60:144
31.12.2013

Sayı : 54567092-610/43743
Konu : Yazılı Soru Önergesi

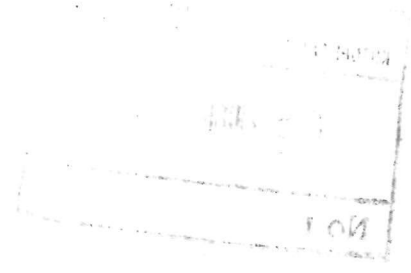
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi :02/04/2013 tarihli ve 43452547-120.07-116318 sayılı yazınız.

Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü TÜRKKAN tarafından verilen "Organ ticaretine" ilişkin 7/19852 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.
Arz ederim.


Dr. Mehmet MÜEZZİNOĞLU
Bakan

EK:
Önerge Cevabı (2 Sayfa)



Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü TÜRKKAN tarafından verilen “Organ ticaretine” ilişkin 7/19852 sayılı yazılı soru önergesinin cevabıdır:

Yazılı ve görsel basınıımızın haberlerinde; “Böbreğini Satanlarda Patlama” manşeti altında, geçen yıl Türkiye’de yaklaşık 3 bin 500 böbrek nakli ameliyatı yapıldığı, bunların 700 kadarında, gereken böbreğin kadavradan alındığı, geriye kalan sayının tamamının ise “canlı verici” den alındığı belirtilmektedir. Geçen yıl televizyonlarda, “Beni Bağışlayın” adlı bir kamu spotu yayınlanmasıyla birçok kişi tek böbrekle de yaşayacağını öğrenince, böbrek satışlarının tam beş kat arttığı ifade edilmektedir.

“Arama Motoru Google’a girip “satılık böbrek” yazıldığında 23 bin 600 kayıt bulunmakta, paraya sıkışan, yoksulluk çeken, çocuğunu okutmak, borcunu kapatmak, hatta evlenmek isteyen binlerce kişi tıpkı araba, arsa, ev, tarla satar gibi böbreğini satmaktadır. Fiyat; böbreğin kolay bulunup bulunmama özelliğine göre; 30-200 bin lira arasında değişiyor.” denilmektedir.

Bu nedenle;

SORU 1- Arama motorlarında 23 bin 600 “satılık böbrek” kaydı bulunduğu, paraya sıkışan, yoksulluk çeken, çocuğunu okutmak, borcunu kapatmak, hatta evlenmek isteyen binlerce kişi tıpkı “araba, arsa, ev, tarla” satar gibi böbreğini satıyor, iddiaları doğru mudur?

CEVAP 1- Ülkemizde organ nakli hizmetleri yalnızca Bakanlığımızca ruhsatlandırılmış hastaneler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bakanlığımız tarafından oluşturulan Türkiye Organ ve Doku Nakli Bilgi Sistemi (TODS) ile yapılan bütün canlı ve kadavra nakiller takip edilmektedir.

“2238 Sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun” ile “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu” hükümleri uyarınca; Kanuna aykırı şekilde organ ve doku almak, saklamak, aşılama ve nakletmekle bunların alım satımını yapmak, alım satımına aracılık etmek veya bunun komisyonculuğunu yapmak suç teşkil etmektedir.

Buna ilaveten, Avrupa Konseyine üye ülkelerce imzalanan ve ülkemizin de taraf olduğu **İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi**’nin 21 inci maddesinde “İnsan vücudu ve parçaları, bu nitelikleri dolayısıyla, ticari kazanç sağlanmasına konu olmayacaktır” denilmektedir. Yine adı geçen sözleşmenin İnsan Kaynaklı Organ ve Dokuların Nakline İlişkin Ek Protokol’ünün 21 inci maddesine göre insan vücudu ile vücut kısımlarının hiçbir şekilde ticari kazançta konu olamayacağı ve ticari kazanç amacıyla ilan verilmesinin yasak olduğu; 22 inci maddede de organ ve doku ticaretinin yasaklandığı belirtilmektedir.

Ayrıca 01.02.2012 tarihli ve 28191 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Organ ve Doku Nakli Hizmetleri Yönetmeliği canlıdan nakiller alıcının en az iki yıldan beri fiilen birlikte yaşadığı eşi ile 4 üncü dereceye kadar (4 üncü derece dahil) kan ve kayın hısımlarından, bu akrabalık sınırlarını belgelemek kaydıyla herhangi bir izne tabi olmadan yapılabilmektedir. Bunun dışındaki akrabalık dereceleri ve akraba dışı nakillerin yapılabilmesi ise naklin yapılacağı ildeki sağlık müdürlüğü bünyesinde mevzuat gereği oluşturulmuş etik komisyonun onayı ile mümkün olabilmektedir. Etik komisyon; İl sağlık müdür yardımcısı başkanlığında, il emniyet genel müdür yardımcısı ya da kaçakçılık ve organize suçlar şube müdürü, naklin yapılacağı hastane haricinde bir kamu hastanesinde görevli doktor, naklin yapılacağı hastane haricinde bir kamu hastanesinde görevli psikiyatri uzmanı, Baronun görevlendirdiği bir avukat ve Valilikçe görevlendirilmiş bir sosyal hizmet uzmanından oluşur. Etik komisyon alıcı ve verici arasındaki ilişkiyi her yönüyle irdeleyerek naklin yapılıp yapılamayacağı konusundaki kararını verir. Etik komisyon kararları kesindir. Yine 2010 yılından itibaren art niyetli ve bu işi maddi çıkar karşılığı yapma ihtimali olan

kişilerin takibi ve bunların başka illerde etik komisyonlara müracaatlarını engellemek amacıyla T.C. Kimlik Numarası üzerinden (TODS) elektronik ortamda bu bilgileri ve etik komisyon kararları takip edilmektedir.

Sorunuzda yer alan kişiler ve benzeri ilanlar, haber vb. durumlar gerek Bakanlığımızca nakil merkezlerine yapılan denetimlerle, gerekse İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü (Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü) tarafından doğrudan takip edilerek gereken müdahalede bulunulup bu tür yollara başvuranlar ve onlara aracılık edenler hakkında tahkikat başlatılarak yasal işlem yapılmaktadır.

Dolayısıyla mevcut mevzuat ve takip sistemi ile kayıtsız ve yasa dışı nakillerin yapılması mümkün olmamaktadır.

SORU 2-Halkın yaşamak için başka çaresi olmadığını bir göstergesi olduğu konusundaki görüşe katılıyor musunuz? Vatandaşlarımızın yaşamsal uzuvlarını satmaması ve sıkıntılarının giderilmesi için çalışmalarınız olacak mıdır?

CEVAP 2-Hayır katılmıyoruz. Organ nakli canlı ve kadavradan yapılmaktadır. Bakanlığımız olarak ve gelişmiş Amerika ve Avrupa Ülkelerinde kadavradan nakil desteklenmektedir. Bu konuda halkın ve sağlık personelinin farkındalığının artırılması gerekmektedir. Bakanlığımızca, sivil toplum kuruluşları, üniversite, devlet hastaneleri ve yine Bakanlığımızca kurulan Türkiye genelinde 9 Bölge Koordinasyon Merkezi ve il sağlık müdürlükleri tarafından kamu kurum ve kuruluşları ile halka organ nakli ve bağışı konusunda eğitimleri verilmektedir. Bakanlığımızca 2009-2012 yılları arasında yaklaşık 5000uzman hekim ve yardımcı sağlık personeline eğitimler düzenlenmiştir.

Ayrıca organ yetmezliği önemli bir halk sağlığı sorunudur. Düzensiz ve yanlış beslenme ile artmaktadır. Tansiyon, şeker, endokrin hastalıkları, düzensiz beslenme tedavi edilmediği takdirde organ yetmezliğine neden olmaktadır. Bakanlığımız Halk Sağlığı Kurumu tarafından tuz kısıtlaması, sıvı alınması, kilo, şeker ve tansiyon kontrolü gibi konularda kampanyalar ve eğitimler düzenlenmektedir.

Göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederim.